

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U001178

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 12-03-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Хом'як Павло Павлович

2. Pavlo P. Khomiak

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Шифр наукової спеціальності: 032

Назва наукової спеціальності: Історія та археологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Історія та археологія

Дата захисту: 03-04-2024

Спеціальність за освітою: 032 історія та археологія

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Сектор науки: Не застосовується

III. Відомості про дисертацію

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 4918

Повне найменування юридичної особи: Волинський національний університет імені Лесі Українки

Код за ЄДРПОУ: 02125102

Місцезнаходження: проспект Волі, буд. 13, Луцьк, Луцький р-н., 43025, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Волинський національний університет імені Лесі Українки

Код за ЄДРПОУ: 02125102

Місцезнаходження: проспект Волі, буд. 13, Луцьк, Луцький р-н., 43025, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 03.29, 03.09

Тема дисертації:

1. Римо-католицьке духовенство Львівської та Луцької дієцезій 1939 – 1991 рр.: особливості діяльності
2. Roman Catholic clergy of the Lviv and Lutsk dioceses 1939–1991: peculiarities of activity

Реферат:

1. Дисертація є результатом комплексного дослідження особливостей діяльності римо-католицького духовенства Львівської та Луцької дієцезії у період 1939–1991 рр. Вхідження восени 1939 року західних регіонів України до складу СРСР та тривале перебування під впливом атеїстичного радянського режиму призвело до численних руйнувань в структурі Римо-католицької церкви в Україні, що передусім пов'язано із фізичним знищенням та різноманітними утисками духовенства, мирян та руйнуванням храмових комплексів. У вступі дисертації обґрунтовано її актуальність, окреслено хронологічні та територіальні рамки, сформульовано мету дослідження, визначено його завдання, об'єкт та предмет, охарактеризовано наукову новизну дисертації та визначено методи дослідження, що використовувалися автором. Визначено практичне значення роботи, простежено апробацію результатів дослідження, його структуру та обсяги. В першому

розділі – «Стан наукової розробки проблеми, джерельна база та методологія дослідження» аналізується стан наукової розробки проблеми, її джерельна база, розкриваються теоретико-методологічні принципи, які застосовувалися під час дослідження. Історіографію розділено на декілька умовних груп, кожна із яких характеризується автором із виділенням її особливих характеристик, аналізуються праці українських та зарубіжних дослідників, які безпосередньо чи опосередковано є дотичними до досліджуваної наукової теми. Різноманітність джерельної бази дала можливість у повній мірі вивчити та проаналізувати життєдіяльність римо-католицького духовенства у період 1939 – 1991 рр. та відтворити цілісну картину репресивних заходів, що вживалися радянською владою проти Римо-католицької церкви. Джерельна база дисертації є, доволі, широкою і включає у себе архівні матеріали, опубліковані документи, матеріали преси та спогади очевидців і безпосередніх учасників цих подій, статистичні матеріали релігійних установ. Спогади очевидців, мемуари та особисті записи священників становлять велику цінність для дисертаційної роботи, оскільки дані джерела вперше увійшли до наукового обігу та несуть вагоме смислове навантаження, що дозволяє з перших уст пізнати становище в якому опинилось римо-католицьке духовенство. У першому розділі, також, описано методи, завдяки використанню яких було проведено комплексне дослідження, з'ясовано основний термінологічний апарат. Другий розділ – «Католицьке духовенство латинського обряду в умовах окупаційних режимів (1939–1944 рр.)» поділено на три змістових підрозділи і включає у себе дослідження політичних та соціально-економічних умов, в яких опинилось римо-католицьке духовенство під час Другої світової війни. Визначено передумови, що спричинили репресії проти римо-католицького духовенства з боку радянського та німецького окупаційних режимів, досліджено причини фізичного нищення представників різних національностей. У другому розділі, також, висвітлено вплив та наслідки Другої світової війни на функціонування Католицької церкви латинського обряду у Галичині та на Волині, вивчено методи боротьби тоталітарних режимів із релігійними вподобаннями населення. На прикладі конкретних постатей проаналізовано діяльність римо-католицького духовенства в зазначений період та сформовано перелік жертв окупаційних режимів. Третій розділ – «Становище Католицької Церкви у період 1945–1964 рр.» присвячено аналізу становища у якому опинилась Церква у повоєнний період на теренах Галичини та Волині. У розділі виділено два змістових підрозділи в яких досліджується нормативно-правове функціонування Католицької Церкви та наслідки політики націоналізації, що її здійснювала радянська влада. Доведено, що у цей період відбувається, фактично, руйнація Римо-католицької церкви із послідуною заборонаю її діяльності. У четвертому розділі – «Римсько-Католицька Церква в радянській державі: проблеми та напрямки діяльності (1965–1991 рр.)», що поділений на три підрозділи, розкриваються особливості життя та діяльності римо-католицьких священників у Галичині та на Волині, в умовах, коли Римо-католицька церква припинила свою офіційну діяльність і функціонувала фактично нелегально. Проаналізовано особливості ліквідації та нищення католицьких храмів та Церкви як установи в цілому на досліджуваних теренах. Досліджено діяльність духовенства у справі відновлення традиції віри, душпастирську діяльність та збереження римо-католицького обряду в умовах радянської дійсності. Загалом, здобувач ступеня доктора філософії всебічно проаналізував та розкрив усі аспекти та особливості життєдіяльності римо-католицького духовенства Львівської та Луцької дієцезій періоду 1939 – 1991 років, та довів, що репресії радянської та німецької влади проти Римо-католицької церкви носили жорстокий та необґрунтований характер. Ключові слова: Римо-католицька церква, Волинь, Галичина, духовенство, Друга світова війна, окупаційні режими, душпастирство, атеїзація, радянська влада, капелани, репресії, СРСР.

2. The dissertation is the result of a comprehensive study of the peculiarities of the activities of the Roman Catholic clergy of the Lviv and Lutsk diocese in the period 1939–1991. The entry of the western regions of Ukraine into the USSR in the autumn of 1939 and their long stay under the influence of the atheistic Soviet regime led to numerous destructions in the structure of the Roman Catholic Church in Ukraine, which is primarily due to the physical destruction and various oppressions of the clergy, laity and the destruction of church complexes. The first section – "The state of scientific development of the problem, the source base and the methodology of the study" analyzes the state of scientific development of the problem, its source base, reveals the theoretical and methodological principles that were used during the study. Historiography is divided into several conditional

groups, each of which is characterized by the author with the allocation of its special characteristics, the works of Ukrainian and foreign researchers that are directly or indirectly related to the scientific topic under study are analyzed. The diversity of the source base made it possible to fully study and analyze the life of the Roman Catholic clergy in the period 1939-1991. and to reconstruct a complete picture of the repressive measures taken by the Soviet authorities against the Roman Catholic Church. The source base of the dissertation is quite wide and includes archival materials, published documents, press materials and memoirs of eyewitnesses and direct participants in these events, statistical materials of religious institutions. Memoirs of eyewitnesses, memoirs and personal records of priests are of great value for the dissertation, since these sources first entered scientific circulation and carry a significant semantic load that allows you to know first-hand the situation in which the Roman Catholic clergy found themselves. The first section also describes the methods, thanks to the use of which a comprehensive study was carried out, and the main terminological apparatus is clarified. The second section, "The Catholic Clergy of the Latin Rite under the Occupation Regimes (1939-1944)," is divided into three subsections and includes a study of the political and socio-economic conditions in which the Roman Catholic clergy found themselves during the Second World War. The prerequisites that led to repressions against the Roman Catholic clergy by the Soviet and German occupation regimes are determined, the reasons for the physical destruction of representatives of different nationalities are studied. The second section also highlights the influence and consequences of the Second World War on the functioning of the Catholic Church of the Latin rite in Galicia and Volhynia, and studies the methods of struggle of totalitarian regimes against the religious preferences of the population. On the example of specific figures, the activities of the Roman Catholic clergy in this period are analyzed and a list of victims of the occupation regimes is formed. The third section, "The Situation of the Catholic Church in the Period 1945-1964," is devoted to an analysis of the situation in which the Church found itself in the postwar period in Galicia and Volhynia. The section contains two subsections, which examine the normative and legal functioning of the Catholic Church and the consequences of the nationalization policy pursued by the Soviet government. It is proved that during this period there was, in fact, the destruction of the Roman Catholic Church with the subsequent prohibition of its activities. The fourth chapter, "The Roman Catholic Church in the Soviet State: Problems and Directions of Activity (1965-1991)", which is divided into three subsections, reveals the peculiarities of the life and work of Roman Catholic priests in Galicia and Volhynia, in conditions when the Roman Catholic Church ceased its official activities and functioned virtually illegally. The features of the liquidation and destruction of Catholic churches and the Church as an institution as a whole in the studied areas are analyzed. The activities of the clergy in the restoration of the tradition of faith, pastoral activity and preservation of the Roman Catholic rite in the conditions of Soviet reality are studied. In general, the applicant for the degree of Doctor of Philosophy comprehensively analyzed and revealed all aspects and features of the life of the Roman Catholic clergy of the Lviv and Lutsk dioceses of the period 1939-1991, and proved that the repressions of the Soviet and German authorities against the Roman Catholic Church were cruel and unjustified. Keywords: Roman Catholic Church, Volyn, Galicia, clergy, World War II, occupation regimes, pastoral care, atheization, Soviet power, chaplains, repressions, USSR.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Хом'як П. Аналіз діяльності Римсько-Католицьких священників Владислава Буковинського та Яна Рутковського на Волині у 1939 – 1954 рр. Літопис Волині. Всеукраїнський науковий часопис. Вид. дім «Гельветика», 2021. Чис. 24. С. 52–57.
- 2. Хом'як П. Роль Адольфа Петра Шельонжека у становленні Римсько-Католицької Церкви на Волині у міжвоєнний період. Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (історія). Вид. Чернівці. Чернівецький національний університет 2021. № 1 (53). С. 69–76.
- 3. Хом'як П. Римсько-Католицька Церква на Волині в час Другої світової війни крізь призму польської історіографії. Літопис Волині. Всеукраїнський науковий часопис. Вид. дім «Гельветика» 2022. Чис. 26. С. 71–76.
- 4. Хом'як. П. Роль отця Августина (Августа) Медніса у збереженні Католицької традиції в часи Радянської влади та відновлення Римсько-Католицької Церкви за незалежної України. Літопис Волині. Всеукраїнський науковий часопис. Вид. дім «Гельветика» 2022. Чис. 27. С. 22–26.
- 4. Хом'як. П. Роль отця Августина (Августа) Медніса у збереженні Католицької традиції в часи Радянської влади та відновлення Римсько-Католицької Церкви за незалежної України. Літопис Волині. Всеукраїнський науковий часопис. Вид. дім «Гельветика» 2022. Чис. 27. С. 22–26.
- 5. Хом'як П. П. Дослідження образу Римсько-Католицької Церкви в радянській історіографії. Південний архів (історичні науки). Вид. дім «Гельветика» 2022. Випуск XXXVIII. С. 103–109.
- 6. Хом'як П. П. Репресії Радянської влади проти римо-католицького духовенства Західної України на прикладі священників Львівської архідієцезії (1939–1945 рр.). Південний архів (історичні науки). Вид. дім «Гельветика» 2022. Випуск XL. С. 29–36.
- 7. Хом'як П. Діяльність римо-католицького духовенства Львівської архідієцезії в період радянського режиму на прикладі служіння отця Рафала Керницького. Літопис Волині. Всеукраїнський науковий часопис. Вид. дім «Гельветика», 2023. Чис. 29. С. 106–109.

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Стрільчук Людмила Василівна

2. Liudmyla V. Strilchuk

Кваліфікація: д.і.н., професор, 07.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0700-6080

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Волинський національний університет імені Лесі Українки

Код за ЄДРПОУ: 02125102

Місцезнаходження: проспект Волі, буд. 13, Луцьк, Луцький р-н., 43025, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Смирнов Андрій Іванович
2. Andrii I. Smyrnov

Кваліфікація: д. і. н., професор, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3478-7468

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Острозька академія"

Код за ЄДРПОУ: 22554101

Місцезнаходження: вул. Семінарська, буд. 2, Острог, Острозький р-н., 35800, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ільницький Василь Іванович
2. Vasyl I. Ilnytskyi

Кваліфікація: д.н, професор, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4969-052X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02125438

Місцезнаходження: вул. Івана Франка, буд. 24, Дрогобич, Дрогобицький р-н., 82100, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Філіпович Мирослава Богданівна
2. Myroslava B. Filipovych

Кваліфікація: к.і.н., доц., 07.00.01**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Волинський національний університет імені Лесі Українки**Код за ЄДРПОУ:** 02125102**Місцезнаходження:** проспект Волі, буд. 13, Луцьк, Луцький р-н., 43025, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Сектор науки:** Університетський**Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Разиграев Олег Володимирович
2. Oleh V. Razyhrayev

Кваліфікація: д. і. н., доц., 07.00.01, 07.00.02**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0003-0480-6936**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Волинський національний університет імені Лесі Українки**Код за ЄДРПОУ:** 02125102**Місцезнаходження:** проспект Волі, буд. 13, Луцьк, Луцький р-н., 43025, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Сектор науки:** Університетський**VIII. Заключні відомості****Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Каліщук Оксана Миколаївна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Каліщук Оксана Миколаївна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Ліповська-Маковецька Наталія Іванівна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна